

UDC 615.1

SCOPUS CODE 2723

<https://doi.org/10.36073/1512-0996-2020-4-189-194>

ალერგია და მისი მკურნალობა ანტიჰისტამინური პრეპარატებით

ირმა ცომაია ფარმაციის დეპარტამენტი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, საქართველო, 0160, თბილისი, მ. კოსტავას 69

E-mail: i.tsomaia@gtu.ge

ნინო ტაბატაძე საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების, მათემატიკის, ტექნოლოგიებისა და ფარმაციის ფაკულტეტი, სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, საქართველო, 0186, ანა პოლიტკოვსკაიას 61

E-mail: nino_tabatadze@yahoo.com

რეცენზენტები:

ა. ჩიქოვანი, სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების, მათემატიკის, ტექნოლოგიებისა და ფარმაციის ფაკულტეტის ასოცირებული პროფესორი

E-mail: antonchikovani@gmail.com

მ. ზარქუა, სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების, მათემატიკის, ტექნოლოგიებისა და ფარმაციის ფაკულტეტის ასოცირებული პროფესორი

E-mail: m_zarquaa@mail.ru

ანოტაცია. ალერგია მე-20 საუკუნის დაავადებაა, მსოფლიო მოსახლეობის 30–40% ალერგიულია სხვადასხვა გამლიზიანებლის მიმართ. ადამიანის ორგანიზმში შეჭრილი "საშიში" აგენტები: ბაქტერიები, ვირუსები, ჰაერის მტვერი, ცხოველის ბეწვი, უცხო ცილოვანი ნივთიერებები და ა.შ. იწვევს სხვადასხვა ალერგიულ დაავადებას და ხშირად შეიძლება გახდეს სერიოზული გართულების (მათ შორის ლეტალური გამოსავალი) მიზეზიც.

განხილულია ალერგიის გამომწვევი მიზეზები და დამახასიათებელი სიმპტომები, დიაგნოსტიკის თანამედროვე მეთოდები და მკურნალობა

ეფექტური და უსაფრთხო ანტიჰისტამინური პრეპარატებით - **პოლემინი, ლოტეგრა, ლორანექსი, ერიუსი, ესლოტინი, ტელფასტი, ალერფასტი, ნიქსარი, ლორატადინი, კლარიტინი, ცეტეკი, ალერტეკი, ზეტრინი, პარლაზინი, კესტინი, ზირტეკი, ტერიქსი** და სხვა.

ასევე დახასიათებულია **იმუნოთერაპია ანუ სპეციფიკური ჰიპოსენსიბილიზაცია, როგორც** მკურნალობის თანამედროვე და ეფექტურ მეთოდი, რომლის პრინციპი მდგომარეობს გამომწვევი ალერგენის მიმართ სპეციფიკური ტოლერანტობის (განურჩევლობის) გამომუშავებაში.

საკვანძო სიტყვები: ანტიგენი; ანტისხეული; ანტიჰისტამინი; იმუნური სტატუსი; სპეციფიკური დესენსიბილიზაცია.

შესავალი

ალერგიული დაავადებები მთელ მსოფლიოში გავრცელებული. ვარაუდობენ, რომ ალერგია თანამედროვე ცივილიზებული მსოფლიოს მოსახლეობის დაახლოებით 30%-ს აწუხებს.

ალერგია ადამიანის მომატებული მგრძობელობაა ორგანიზმში შეჭრილი "საშიში" აგენტების მიმართ: ბაქტერიები, ვირუსები, ყვავილის მტვერი, ცხოველის ბეწვი, უცხო ცილოვანი ნივთიერებები და სხვა. ალერგიული რეაქციები მრავალფეროვანია, დამოკიდებულია ორგანიზმის ინდივიდუალურ თვისებებზე, შეჭრილი ნივთიერების – ალერგენის ბუნებაზე, გარემოზე, ფონური ქრონიკული დაავადებების არსებობაზე, რომლებიც ორგანიზმის საწყის იმუნურ სტატუსს ცვლის. ადამიანს უცხო ნივთიერების მავნე ზემოქმედებისგან **იმუნური სისტემა** იცავს. **იმუნური სისტემა** ყველა უჯრედის ერთობლიობაა, რომლის ძირითადი ფუნქცია ორგანიზმის შინაგანი გარემოს მუდმივობის დაცვაა გენეტიკურად უცხო ნიშნის მატარებელი აგენტებისაგან. ალერგიული რეაქცია ძალიან საშიშია ადამიანის ორგანიზმისთვის, რომელიც განვითარების სისწრაფის მიხედვით არსებობს: 1. **ანაფილაქსია** ანუ დაუყოვნებელი ტიპის ალერგიული რეაქცია, ვითარდება ანტიგენის შეჭრიდან რამდენიმე წუთის განმავლობაში და 2. **დაყოვნებული ტიპის რეაქცია, ვითარდება** ალერგენტთან კონტაქტიდან რამდენიმე დღის შემდეგაც.

აღნიშნულიდან გამომდინარე, ალერგიული დაავადებების ძირითადი სიმპტომების და გამომწვევი მიზეზების განხილვა, თანამედროვე მეთოდებით

დროული დიაგნოსტიკა, თანამედროვე და ეფექტური ანტიჰისტამინური პრეპარატებით მკურნალობა უაღრესად აქტუალური საკითხია ალერგიული რეაქციების გართულებების თავიდან ასაცილებლად.

ძირითადი ნაწილი

იმუნიტეტი გენეტიკურად უცხო ნივთიერებებისგან (ეგზოგენური-გარეგანი, ენდოგენური-შინაგანი) ორგანიზმის დაცვის უნარს ეწოდება. **ფართოდ გავრცელებულ ალერგიულ დაავადებებს მიეკუთვნება:** პოლინოზი, კვინკეს შეშუპება, ჭინჭრის ციება, ალერგიული კონიუნქტივიტი, ალერგიული რინიტი და სხვა.

პოლინოზი - ალერგიული დაავადება, რომელსაც იწვევს მცენარის მტვერი და მას „თივის ცხელების“ სახელითაც მოიხსენიებენ. ჰაერში მტვრის ყველაზე დიდი რაოდენობა აღინიშნება მშრალ, მზიან ამინდში, ყვავილის მტვერი ქარით ან მწერების საშუალებით ვრცელდება. პოლინოზით დაავადებულია საქართველოს მოსახლეობის 1–2%, ყველაზე ხშირად გამოხატულია რინო-კონიუნქტივიტის სინდრომი: ქუთუთოების ქავილი, შეშუპება, კონიუნქტივის შეწითლება, ცრემლდენა, თვალის წვა და სინათლის შიში, ცხვირის წვა, ხშირი ცემინება, სუნთქვის გაძნელება, ცხვირიდან გამონადენი, ხახის, ყურის ქავილი.

ალერგიული რინიტი შეიძლება იყოს მწვავე და ქრონიკულად გამოხატული სიმპტომებით: ცხვირის ქავილი, ინტენსიური ცემინება ცხვირიდან თხელი, გამჭვივალე დიდი რაოდენობით გამონადენით და ცხვირის პერიოდული გაჭედვა.

ალერგიული კონიუნქტივიტი არის თვალის შემართებელი გარსის - კონიუნქტივის ანთება. განასხვავებენ მწვავე და ქრონიკულ ფორმას. ალერგიული კონიუნქტივის დროს გამოხატულია თვა-

ლის სკლერების სიწითლე და ქავილი. პაციენტს აწუხებს „თვალეში სილის ჩაყრის“ შეგრძნება. დილით პაციენტი ხშირად იღვიძებს ე.წ. „ამოკერილი თვალებით“.

ჰინჭრის ციება ერთ-ერთი ყველაზე გავრცელებული ალერგიული დაავადებაა, რომლის დროსაც კანი დაფარულია ჰინჭრის ნასუსხის მსგავსი, სხვადასხვა ზომისა და ფორმის მოწითალო ან თეთრი ფერის წარმონაქმნებით, რომელიც დროის მცირე მონაკვეთში იცვლის ზომას, ფორმას და ადგილს.

მწვავე ურტიკარია ხასიათდება უეცარი დაწყებით, ძლიერი ქავილით, წვით და გამონაყარით კანის საფარის ნებისმიერ ადგილას. ტუჩის, ენის, სასის, საყლაპავის ლორწოვან გარსზე ბუშტუკები შეიძლება იყოს სხვადასხვა ზომისა და ფორმის, შესაძლოა მათი შერწყმაც, რაც საერთო მდგომარეობის გაუარესებას იწვევს. მწვავე ურტიკარია უმეტესად განპირობებულია მედიკამენტოზური ან კვებითი ალერგიით, მედიკამენტების, შრატის, ვაქცინის პარენტერალური შეყვანით, სისხლის გადასხვით. **ქრონიკული მორეციდივე ურტიკარია** უმეტესად ვითარდება ქრონიკული ინფექციებით განპირობებული ხანგრძლივი სენსიბილიზაციის ფონზე (ტონზილიტი, ქოლესტიტი, ადნექსიტი და სხვა), საჭმლის მომწელებელი ტრაქტის, ღვიძლის ცხოველყოფილობის დარღვევისას და სხვა.

კვინკეს შეშუპება ალერგიული რეაქციაა, რომელსაც გარკვეული სახის ალერგენები იწვევს ანუ ორგანიზმის ანაფილაქსიური რეაქცია, რომელიც ვითარდება ცხოველის ან მწერის შხამის, საკვების ორგანიზმში მოხვედრისას. კვინკეს შეშუპება სხვა ალერგიული რეაქციებისაგან მკვეთრად განსხვავდება. უპირველესად იმით, რომ დიდი ზომისაა და ყველაზე ხშირად ფაშარი უჯრედოვანი აგებულების ქსოვილებს აშუპებს. განსაკუთრებით საშიშია

სახის, კისრის, პირის ღრუსა და ხორხის შეშუპება, რადგან ამ პროცესს სუნთქვის გაძნელება და მოხრჩობა მოჰყვება.

ალერგიის დიაგნოსტიკისთვის მიმართავენ კანის სინჯებს. კანის სინჯების დროს ხდება გაწმენდილი ალერგენების ცნობილი რაოდენობის შეყვანა კანში – წინამხრის ზედაპირზე ან ზურგზე, რათა დადგინდეს მათ მიმართ ორგანიზმის მგრძობიანობა.

არსებობს კანის სინჯების ჩატარების სამი მეთოდი: **სკარიფიკაციული სინჯი** – კანზე ალერგენის მცირე რაოდენობის დაწვეთება და კანის ზედაპირული გაკაწვრა წვეთის შიგნით. **კანშიგა სინჯი** – ალერგენის ინექციის გზით შეყვანა უშუალოდ კანში. **ჩხვლეტილი სინჯი** – კანზე ალერგენის დაწვეთება და წვეთის შიგნით მცირე ნაჩხვლეტის გაკეთება.

არსებობს ალერგიულ დაავადებათა მკურნალობის სამი ძირითადი მიმართულება: **მიზეზობრივი ფაქტორების წინააღმდეგ მიმართული მკურნალობა, მედიკამენტოზური მკურნალობა და ორგანიზმის იმუნოლოგიური რეაქტიულობის შემცირება ვაქცინაციით – სპეციფიკური ჰიპოსენსიბილიზაცია.**

არსებობს **H1 ჰისტამინორეცეპტორების ბლოკატორების** (ანტიჰისტამინური საშუალებების) I, II და III თაობა, რომლებიც ერთმანეთისგან განსხვავდება ეფექტურობით და მოქმედების ხანგრძლივობით.

I თაობის ანტიჰისტამინები – სუპრასტინი, ტაფეგილი, პიპოლფენი, დიმედროლი, ფენკაროლი, დიაზოლინი და სხვა) მოქმედებს სწრაფად, მაგრამ აქვს ხანმოკლე თერაპიული ეფექტი, ინიშნება 24 სთ-ში 3–4-ჯერ, ავლენს ანტიალერგიულ, ქავილის საწინააღმდეგო და სედატიურ ეფექტს.

II თაობის ანტიჰისტამინები – ლორატადინი, კლარიტინი, ცეტეკი, ალერტეკი, ზეტრინი, პარლათინი, კესტინი, ზირტეკი, ტერიქსი და სხვა არ ხასი-

ათდება საძილე ეფექტით და ამჟღავნებს პროლონ- გირებულ მოქმედებას, ინიშნება 24 სთ-ში 1-ჯერ.

III თაობის ანტიჰისტამინები – პოლფინი, ცეზე- რა, ქსიზალი, ლოტეგრა, ლორანექსი, ერიუსი, ესლო- ტინი, ტელფასტი, ალერფასტი, ნიქსარი და სხვა წინა თაობის ანტიჰისტამინების მეტაბოლიტებია, არ იწ- ვევენ სედაციას, არ ახასიათებს ეფექტურობის დაქვეი- თება ხანგრძლივად გამოყენების შემთხვევაში. ინიშ- ნება 24 სთ-ში 1-ჯერ. პრეპარატები აქრობს ან საგრ- ძნობლად ამსუბუქებს სიმპტომებს: ცემინება, ქავი- ლის შეგრძნება ცხვირში, ცხვირიდან გამონადენი, ცრემლდენა, შეშუპება, გამონაყარი, სიწითლე და სხვა.

გარდა H1 ჰისტამინორეცეპტორების ბლოკატ- ორებისა, ალერგიული დაავადებების სამკურნალოდ გამოიყენება **პოხიერი უჯრედების მემბრანის სტაბი- ლიზატორები – კეტოტიფენი, ასტაფენი, კეტასმა, ზადიტენი, ნალკრომი, ოფთაკრომი და სხვა.** ალერ- გიის სამკურნალოდ ეფექტურია გლუკოკორტიკოს- ტეროიდების გამოყენებაც.

მკურნალობის თანამედროვე და ეფექტური მე- თოდია **სპეციფიკური დესენსიბილიზაცია**, რომლის პრინციპი მდგომარეობს გამომწვევი ალერგენის მი- მართ სპეციფიკური ტოლერანტობის (განურჩევლო- ბის) გამომუშავებაში. ტოლერანტობა ყვავილის მტვრის მიმართ მიიღწევა ორგანიზმში ალერგენის

მზარდი დოზების შეყვანით. ეს მეთოდი ძალიან ეფე- კტურია (80–90%) პოლინოზების სამკურნალოდ. ჰი- პოსენსიბილიზაციის დროს ქვეითდება ორგანიზმის ზემგრძნობელობა ანუ ორგანიზმი ალერგენისადმი ნაკლებად მგრძნობიარე ხდება. **იმუნოთერაპია ანუ სპეციფიკური ჰიპოსენსიბილიზაცია** შესაძლებელია ჩატარდეს 6 წლის ასაკიდან. ხანგრძლივი იმუნოთე- რაპიის შედეგად ორგანიზმში გამომუშავდება მბ- ლოკირებელი ანტისხეულები, რომლებიც ალერგე- ნების მოქმედებას გაანეიტრალებს. მკურნალობის ეფექტურობა დამოკიდებულია ალერგენის სწორ შერ- ჩევაზე, დოზირებასა და თავად პაციენტზე.

დასკვნა

ამრიგად, ალერგიული დაავადებების ეფექტუ- რი მკურნალობისათვის ფართოდ გამოიყენება უსაფრთხო და ეფექტური ანტიჰისტამინური პრე- პარატები - **პოლფინი, ცეზერა, ქსიზალი, ლოტეგ- რა, ლორანექსი, ერიუსი, ესლოტინი, ტელფასტი, ალერფასტი, ნიქსარილორატადინი, კლარიტინი, ცეტევი, ალერტევი, ზეტრინი, პარლაზინი, კესტი- ნი, ზირტევი, ტერიქსი და სხვა.** მსოფლიოში ალერ- გიის ფართოდ გავრცელების გამო, ალერგიული დაავადებების დიაგნოსტიკებისა და მკურნალო- ბის თანამედროვე მეთოდების ძიება გრძელდება.

ლიტერატურა

1. Kharkevich D.A. Pharmacology. Tb.: “Mtatsmindeli”. 2008. (In Georgian).
2. Katzung B. Basic and clinical pharmacology. Tbilisi State Medical University. 2010. (In Georgian).
3. Mukhiguli M. Great medical encyclopedia. Tb.: “Palitra L”. 2012. (In Georgian).
4. Kezel T. Clinical pharmacy with pharmacotherapy. Tbilisi. 2001. (In Georgian).
5. The great reference book of medicine. Vol.1. Tb.: “Palitra L”. 2016.
6. Turmanauli G. Medical basic pharmacology. Tbilisi State Medical University. 2019. (In Georgian).
7. Chikovani T. Immunology, with syllabus. Tbilisi State Medical University. 2017. (In Georgian).
8. Eristavi L. Pharmacognosy (medicinal plants). Tb.: “Herald of Georgia”. 2005. (In Georgian).
9. James W. D., Berger T. G., Elston D. M. Diseases of the skin and clinical dermatology. Tenth edition. 2006.

UDC 615.1

SCOPUS CODE 2723

<https://doi.org/10.36073/1512-0996-2020-4-189-194>

Allergy and its treatment with antihistamines

Irma Tsomaia Department of Pharmacy, Georgian Technical University, 69 M. Kostava str, 0160 Tbilisi, Georgia

E-mail: i.tsomaia@gtu.ge

Nino Tabatadze Faculty of Natural Sciences, Mathematics, Technologicals and Pharmacy, Sokhumi State University, 61 Politkovskaya str., 0186 Tbilisi, Georgia

E-mail: nino_tabatadze@yahoo.com

Reviewers:

A. Chikovani, Associate Professor, Faculty of Natural Sciences, Mathematics, Technologicals and Pharmacy, SOU
E-mail: antonchikovani@gmail.com

M. Zarkua, Associate Professor, Faculty of Natural Sciences, Mathematics, Technologicals and Pharmacy, SOU
E-mail: m_zarquaa@mail.ru

Abstract. Allergy is a disease of the 20th century. 30% - 40% of the world's population is allergic to various irritants. "Dangerous" agents invading the human body: bacteria, viruses, airborne dust, animal fur, foreign proteins, etc. cause various allergic diseases and can often lead to serious complications (including lethal outcome).

This article discusses the causes and characteristic symptoms of allergies, modern methods of diagnosis and treatment with effective and safe antihistamines - Polesin, Lotegra, Loranex, Erius, Eslotin, Telfast, Allerfast, Nixar, Loratadine, Claritine, Cetek, Alertek, Zetrin, Parlazin, Kestin, Zirtek, Terrix, etc.

Immunotherapy - or specific hyposensitization - is also characterized as a modern and effective method of treatment, the principle of which lies in the production of specific tolerance (indiscretion) towards the causative allergen.

Key words: Antibody; antihistamine; antigen; immune status; specific desensitization.

UDC 615.1

SCOPUS CODE 2723

<https://doi.org/10.36073/1512-0996-2020-4-189-194>

Аллергия и ее лечение антигистаминными препаратами

Ирма Цомаია департамент фармации, Грузинский технический университет, Грузия, 0160, Тбилиси, ул. М. Костава, 69
E-mail: i.tsomaia@gtu.ge

Нино Табатадзе факультет естественных наук, математики, технологии и фармации, Сухумский государственный университет, Грузия, Тбилиси, 0186, ул. Анна Политковская 61
E-mail: nino_tabatadze@yahoo.com

Рецензенты:

А. Чиковани, ассоциированный профессор факультета естественных наук, математики, технологии и фармации Сухумского государственного университета
E-mail: antonchikovani@gmail.com

М. Заркуа, ассоциированный профессор факультета естественных наук, математики, технологии и фармации Сухумского государственного университета
E-mail: m_zarquaa@mail.ru

Аннотация. Аллергия - это болезнь 20-го века, у 30% -40% населения мира аллергия на различные раздражители. «Опасные» агенты - бактерии, вирусы, воздушная пыль, шерсть животных, чужеродные белки и т. д., проникающие в организм человека, вызывают различные аллергические заболевания и часто могут привести к серьезным осложнениям (включая летальный исход).

В статье рассматриваются причины и характерные симптомы аллергии, современные методы диагностики и лечения эффективными и безопасными антигистаминными препаратами – «Полезин», «Лотегра», «Лоранекс», «Эриус», «Эслотин», «Телфаст», «Аллерфаст», «Никсар», «Лоратадин», «Кларитин», «Цетек», «Алертек», «Зетрин», «Парлазин», «Кестин», «Зиртек», «Терих» и другие.

Иммунотерапия - или специфическая гипосенсибилизация - также характеризуется как современный и эффективный метод лечения, принцип которого заключается в выработке специфической толерантности (неосторожности) к возбудителю аллергии.

Ключевые слова: антигистамин; антиген; антитело; иммунный статус; специфическая десенсибилизация.

განხილვის თარიღი 31.07.2020

შემოსვლის თარიღი 05.08.2020

ხელმოწერილია დასაბეჭდად 15.12.2020